

Η αίρεση ως επιστήμη (Σεβ. Μητροπ. Ναυπάκτου και Αγίου Βλασίου Ιερόθεος)

Categories : [ΘΕΟΛΟΓΙΑ](#)

Date : Ιουνίου 13, 2018

Τόν 3ο και 4ο αιώνα η Έκκλησία αντιμετώπισε ένα μεγάλο πρόβλημα μέ την συνάντηση του Χριστιανισμού μέ τόν Έλληνισμό, δηλαδή τής αποκαλυπτικής θεολογίας μέ τίς θεωρίες τών Φιλοσόφων, τών Προσωκρατικών, τής Κλασσικής μεταφυσικής (Πλάτωνα, Αριστοτέλης) και του Νεοπλατωνισμού.

Οί θεολόγοι πού ζούσαν στά μέρη τής Ανατολής συζητούσαν μέ τούς φιλοσόφους για θεολογικά-όντολογικά και κοσμολογικά προβλήματα και προσπαθοῦσαν νά ἀπαντήσουν σέ αὐτά μέσα ἀπό τήν ἀποκαλυπτική θεολογία. Ἐπειδή δέν εἶχαν ἐμπειρική γνώση τοῦ Θεοῦ, γι' αὐτό κατέληξαν σέ διάφορες **αἱρέσεις**, ὅπως εἶναι οἱ Ἀρειανοί και οἱ μετέπειτα αἰρετικοί.

Οἱ φιλοσοφοῦντες θεολόγοι προσπαθοῦσαν νά ἀπαντήσουν στούς Ἀριστοτελικούς φιλοσόφους για τό εἶναι τοῦ Θεοῦ σέ σχέση μέ τόν κόσμο, εἰσήγαγαν τά περί τής οὐσίας και τής ἐνεργείας στόν Θεό, για νά ἀπαντήσουν στό ὅτι ὁ κόσμος δέν εἶναι αἴδιος και ἀπό ἐκεῖ κατέληξαν σέ αἰρετικές ἀπόψεις στήν Τριαδολογία και τήν Χριστολογία. Ἔτσι, δημιούργησαν καινούργιες ἀπόψεις πού σαφέστατα ἀπόκλιναν ἀπό τήν θεολογία τών Προφητῶν, τών Ἀποστόλων και τών Πατέρων, οἱ ὅποιοι παρέλαβαν τήν ἀλήθεια ἀπό τόν Ἄσαρκο Λόγο στήν Παλαιά Διαθήκη και τόν Σεσαρκωμένο Λόγο στήν Καινή Διαθήκη.

Ἡ Έκκλησία αντιμετώπισε μεγάλο πρόβλημα ἀπό τούς φιλοσοφοῦντες θεολόγους, οἱ ὅποιοι θεολογοῦσαν μέ τόν στοχασμό και τήν λογική, και γι' αὐτό συγκλήθηκαν οἱ Οἰκουμενικές Σύνοδοι για νά ἀντιμετωπίσουν τίς αἰρετικές κακοδοξίες. Ὅσοι ὑποστήριζαν τέτοιες ἀπόψεις εἰλημμένες ἀπό τήν φιλοσοφία καταδικάστηκαν ἀπό τίς Οἰκουμενικές Συνόδους.

Ἡ Πενθέκτη Οἰκουμενική Σύνοδος (692 μ.Χ.) στόν πρῶτο κανόνα της μέ τίτλο «περί τηρήσεως τών ἱερῶν κανόνων τών προτέρων συνόδων» ὀρίζει «ἀκαινοτόμητόν τε και ἀπαράτρωτον φυλάττειν τήν παραδοθεῖσαν ἡμῖν πίστιν ὑπό τε τών αὐτοπτῶν και ὑπηρετῶν τοῦ Λόγου, τών θεοκρίτων Ἀποστόλων» και στήν συνέχεια μνημονεύει και τών Πατέρων τών ἕως τότε Συνόδων.

Ἀναφερόμενος ὁ κανόνας αὐτός στούς Πατέρας τών Οἰκουμενικῶν Συνόδων, συγχρόνως καταγράφει και τίς κακοδοξίες τών αἰρετικῶν. Δηλαδή, δέν

καταδικάζονται άπλώς και γενικώς οι αίρέσεις ως προς τόν Χριστό και τό Άγιον Πνεύμα, αλλά οι έκφραστες αυτών των κακοδοξιών. Έτσι, μνημονεύει τόν «Άρειον τόν δυσσεβή», «τόν βέβηλον Μεκεδόνιον», τόν «Άπολλιναρίον, τόν τής κακίας μύστην», «τήν ληρώδη τοῦ Νεστορίου διαίρεσιν», τόν «Εὐτυχέα τόν ματαιόφρονα», και άλλους αίρετικούς και κακοδόξους. Κάνουν έντύπωση τά επίθετα πού χρησιμοποιοῦνται γιά νά προσδιορίσουν τόν φιλοσοφικό και κακόδοξο τρόπο θεολογήσεώς τους.

Τά ίδια διαβάζουμε στό περίφημο έργο τοῦ άγίου Ιωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ μέ τίτλο: «Έκδοσις ακριβής τής όρθοδόξου πίστεως». Αναφερόμενος ό κορυφαίος αυτός Δογματικός Πατέρας τοῦ 8ου αιώνας στά θέματα τής Χριστολογίας, ότι ή ένωση στόν Χριστό έγινε από δύο τέλειες φύσεις, τήν θεία και τήν ανθρωπίνη, μνημονεύει τόν Διόσκορο και τόν Σεβήρο πού υποστήριζαν ότι έγινε φурμός ή σύγχυση ή ανάκραση των δύο φύσεων στόν Χριστό.

Γράφει ότι δέν ένώθηκαν οι δύο φύσεις στόν Χριστό «κατά φурμόν ή σύγχυσιν ή ανάκρασιν, ως ό θεήλατος (κυνηγημένος από τόν Θεό) έφη Διόσκορος, Σεβήρος τε και ή τούτων έναγής (μιασμένη) συμμορία». Επίσης, γράφει ότι ή ένωση των δύο φύσεων στόν Χριστό δέν είναι προσωπική ή σχετική ή κατ' άξία ή κατά τήν ταυτότητα τής βουλήσεως ή τήν όμοτιμία ή τήν ανωνυμία ή τήν εύδοκία, «ως ό θεοστυγής (βλάσφημος) έφη Νεστόριος, Διόδωρος τε και ό Μομψουεστίας Θεόδωρος και ή τούτων δαιμονιώδης (δαιμονισμένη) όμήγυρις».

Παρατηροῦμε ότι οι Πατέρες τής Έκκλησίας χρησιμοποιοῦσαν δυνατά επίθετα γιά νά χαρακτηρίσουν τούς αίρετικούς, οι όποιοι μετέδιδαν κακοδοξίες και αίρέσεις πού στρέφονταν έναντίον τής άληθινής πίστεως, ένώ ήταν άγιοι και μετεΐχαν τής Θεοποιού ένεργείας τοῦ Θεοῦ. Στά θέματα τής πίστεως δέν επιτρέπονται εύγενείς λόγοι, διπλωματικές ένέργειες και συμβιβασμοί.

Παρατηρώντας τήν εξέλιξη των πραγμάτων διαπιστώνουμε ότι αυτός ό στοχαστικός και φιλοσοφικός τρόπος θεολογήσεως, πού καταδικάστηκε από τίς Οικουμενικές Συνόδους, πέρασε μέ διαφόρους τρόπους στην Δύση και έκφράστηκε από τήν λεγομένη Σχολαστική θεολογία, ή όποία θεωρήθηκε ότι είναι ανώτερη από τήν πατερική θεολογία. Μετά τήν Σχολαστική θεολογία, κυρίως τόν 13ο αιώνα, αναπτύχθηκαν άλλα φιλοσοφικά και θεολογικά ρεύματα πού απομακρύνθηκαν τόσο από τήν Σχολαστική θεολογία όσο και από τήν Πατερική θεολογία, και ως κέντρο τής θεολογήσεως τέθηκαν οι φιλόσοφοι και οι φιλοσοφοῦντες. Είναι φανερό, όταν μελετᾶ κανείς τά θεολογικά ρεύματα στόν δυτικό χῶρο, παρατηρεΐ ότι, ένώ ή Σχολαστική θεολογία έπηρεάστηκε κυρίως από τόν Πλάτωνα, αλλά και τόν Άριστοτέλη, ή μετέπειτα εξέλιξη στην Εύρώπη έπηρεάστηκε από τήν προσωκρατική φιλοσοφία.

Μέσα σέ αυτήν τήν προοπτική οί δυτικοί θεολόγοι μέ διαφόρους τρόπους μελετοῦν τά ἔργα καί τήν διδασκαλία τῶν ἀρχαίων αἰρετικῶν καί κατά κάποιον τρόπο τούς συμπαθοῦν. Ἐτσι καλλιεργοῦνται θεολογικές ἀπόψεις πού προσεγγίζουν περισσότερο στήν διδασκαλία τῶν ἀρχαίων αἰρετικῶν. Γιά παράδειγμα, ὅλη ἡ σύγχρονη φιλοσοφία καί θεολογία εἶναι βολονταριστική, κάνει λόγο γιά ὑποστατική θέληση, ἡ ὁποία καταδικάστηκε ἀπό τήν ΣΤ΄ Οἰκουμενική Σύνοδο.

Ἐτσι, σύγχρονοι θεολόγοι μελετοῦν τά ἔργα τους, ἐκτιμοῦν τόν τρόπο θεολογήσεώς τους, τούς συμπαθοῦν καί φθάνουν μέχρι τό σημεῖο νά γράφουν ὅτι οί μεγάλοι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας πού συμμετεῖχαν στίς Οἰκουμενικές Συνόδους δέν κατάλαβαν τούς αἰρετικούς, ἀλλά τούς παρερμήνευσαν καί τούς ἀδίκησαν μέ τό νά τούς καταδικάσουν. Ἐτσι, ἔγιναν διατριβές γιά τόν αἰρετικό Διόσκορο, Εὐτυχῆ, Ἀπολλινάριο κλπ., μέ τίς ὁποῖες οί συντάκτες τους κατέλαβαν Πανεπιστημιακές θέσεις καί μέ αὐτόν τόν τρόπο διδάσκουν αὐτές τίς ἀπόψεις στούς φοιτητές τους, ἀντίθετα ἀπό ὅ,τι διδάσκει, ἐορτάζει καί ψάλλει ἡ Ἐκκλησία.

Αὐτό σημαίνει ὅτι ἡ αἵρεση καί οί αἰρετικοί περνοῦν στίς Ὀρθόδοξες Θεολογικές Σχολές μέσα ἀπό τήν λεγόμενη ἐπιστήμη. Ὅποτε σήμερα, μερικές φορές ἡ αἵρεση κυκλοφορεῖ μέ τόν μανδύα τῆς ἐπιστήμης καί οί αἰρετικοί μέ τό ἔνδυμα τῶν ἐπιστημόνων. Φυσικά, ἄλλο εἶναι νά μελετῶνται οί ἀπόψεις καί τῶν αἰρετικῶν σέ ἀντιπαραβολή μέ τήν διδασκαλία τῶν Πατέρων, πού εἶναι ἐπιστήμη, καί ἄλλο νά παρουσιάζονται μέσα ἀπό τήν διαδικασία τῆς ἐπιστήμης οί αἰρετικοί «θεήλατοι», «θεοστυγεῖς», «δαιμονιώδης ὁμήγυρις», ὡς ἀδικηθέντες ἀπό τούς Πατέρες καί τίς Οἰκουμενικές Συνόδους.

Αὐτό σημαίνει ὅτι ἡ Ἐκκλησία στήν λατρεία της ψάλλει θριαμβευτικά γιά τήν νίκη τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐναντίον τῶν αἰρέσεων καί τῶν αἰρετικῶν, καί ὁμολογεῖ τήν ἀλήθεια καί τιμᾷ τούς Πατέρας ἐναντι τῶν αἰρετικῶν, καί μερικοί Ὀρθόδοξοι θεολόγοι στίς Θεολογικές Σχολές κάνουν ἐπιστήμη πάνω στήν αἵρεση καί τούς αἰρετικούς, μέ τό νά τούς παρουσιάζουν ὡς ἀδικηθέντας ἀπό τήν ἴδια τήν Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία. Εἶναι πράγματι τραγελαφικό αὐτό.

Ὅσο ἐξετάζει κανεῖς τά σύγχρονα θεολογικά πράγματα μέσα ἀπό τήν διδασκαλία τῆς Ὀρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας τόσο καί ἀπογοητεύεται.

Κατά τήν διάρκεια τῆς Τουρκοκρατίας ὑπῆρχε μεγάλη ἄγνοια καί ἀμάθεια, ἀλλά ὑπῆρχε ἡ λατρεία πού βασίζεται στήν θεολογία τῆς Ἐκκλησίας. Σήμερα, σέ μερικά σημεία, μεταφέρθηκε στήν Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία ἡ αἵρεση ὡς ἐπιστήμη, τήν ὁποία καλλιεργοῦν ὅσοι θέλουν νά καταλάβουν πανεπιστημιακές θέσεις, καί συγχρόνως παραθεωρεῖται ὁ πλοῦτος τῆς λατρείας.

Ἀλλά ὑπάρχει Θεός. «Μεγάλη ἡ ἀλήθεια καί ὑπερισχύει» (Α΄ Ἐσδρ. δ΄, 41).

Η ΑΛΛΗ ΟΨΙΣ

Ψηλαφώντας την των πραγμάτων αλήθεια...

<https://alopsis.gr>

(Πηγή: parembasis.gr)